

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

ȚARA NOASTRĂ

Revistă politică-culturală

Apare săptămânal, sub conducerea unui comitet.

Redacția
și
administrațiaSIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Două morminte.

Să însemnăm un fapt: Zilele acestea a fost hotărît în Budapesta proiectul monumentului lui *Ludovic Kossuth* în fața parlamentului ungar. Să ne oprim o clipă și să judecăm în liniște cele petrecute.

Menirea unui monument e să înfățișeze triumful unei idei. Din recunoașterea posterității, din sentimentul de venerație al miilor de suflete, artistul e chemat să intruzeze în bronz opera lui: *simbolul unei idei*. Ideea e puterea magică care sbuciumă sufletele celor mulți și îndrumă cu îndemnurile ei tainice penelul ori dalta unui artist. Iată de ce ridicarea monumentului lui Kossuth însemnează triumful unei idei, incorporarea în bronz a unui simbol. Și care e ideea ce se desprinde din această biruință? Care e simbolul ce se va turna în bronz vestind vremilor târzii aducerea aminte?

Personalitatea istorică a genialului agitator maghiar e prea pronunțată, influința principiilor politice concreșcute cu numele lui e atât de evidentă și în zilele noastre, încât nu e necesară o reconstruire. În conștiința publică a neamurilor din această țară trăiește încă icoana lui Ludovic Kossuth. E vie încă amintirea oratorului aprins, a marelui tribun care a putut smulge conducerea neamului din mâna altora, a politicianului care din principiile liberalismului echitabil al vremii lui dorea să creeze o platformă pentru interesele specifice maghiare. E recentă încă amintirea dictatorului îndrăzneț care a organizat lupta împotriva dinastiei, a detronizat această dinastie și a sfârșit epoea jalnică cu îngroparea coroanei sfântului Stefan. E cunoscut îndărătnicul conspirator care a cutrierat două continente vestind cu multă putere ura împotriva Austriei și a casei habsburgice ca mai pe urmă să-și încheie pribegia în singurătatea mândră din primitoarea Italie, de unde își trimitea din când în când cuvântul demnității jignite. Și ne-aducem cu toții aminte de ziua, când sicriul acestui moșneag a fost așezat în țintirimul din Budapesta, ca un semn de grațioasă iertare a nobilului Monarh, față de supusul său răsvrătit și ca o dovadă că ideea ce a reprezentat nu s'a stins din sufletul posterității.

Un sentiment de frumoasă pietate aduce cu sine respectul față de bucuriile și darurile deaproapelui. Bărbatul consacrat de conștiința publică a unui neam de erou e privit și de străini cu măsura cuviinței și cu respectul firesc trezit de orice invederare a înaltelor însușiri omești. De aceea orice trecător se va oprî în fața monumentului lui Kossuth, cu toate că își va da seama de prăpastia care îl desparte de ideea turnată în bron-

zui măreț, va respecta totuș pe înflăcăratul apostol care s'a pătruns și-a muncit călăuzit de credința lui.

Dar călătorul român oprit în fața acestui monument va tresări și sub puterea altui gând... Își va aduce aminte că departe la umbra unui gorun, în liniștea unui sătuleț năcăjit, la poala unui munte mai este un mormânt. Își va aduce aminte că măreția unei idei e îngropată sub movila jalnică. Va sta cu sufletul sbuciumat, când se va apropiia cu mintea de eroul tragediei al cărei simbole mormântul din umbra stejarului.

Și urzind mai departe firul gândurilor va judecă călătorul: „Și tu ai simțit fiorul sfânt al libertății și inima ta a tresărit de îndemnurile cele mai curate ale vremii tale. Și tu n'ai mauzoleu de marmură, nici statuie de bronz la groapa ta din Tebea. Nici cunună nu-ți atârână de cruce urmașii. Cununa o smulg jandarmii, iar obolul sărăciei noastre care ar vrea să te cinstească se trece la altă vistierie... Nici popi nu pot să-ți facă parastase, nici cântecul tău nu poate răsună în umbra vechiului stejar. Și dormi așa singur acolo tu care ești mai mult al tuturor: *Avram Iancu*... Și tot mai clar se va desprinde în ochii privitorului simbolul acestor două morminte... Și în vreme ce razele de soare vor cădea strălucitoare pe făptura mândră încremenită în bronz, călătorul nostru se va gândi că din gorunul lui Horia a mai căzut o frunză veștedă pe movila părăsită...

— Și acest gând cu îndemnurile lui va călăuzi o vieață întreagă sufletul privitorului...

Parlamentul. Și-au împlinit menirea de astădată reprezentanții „poporului“... Proiectul de lege, care modifică regulamentul camerei, a trecut bariera tuturor votărilor.. *Re bene gesta* oamenii pot plecă pe la vetrele lor, să-și odihnească nervii osteniți de o muncă îndelungată. În curând va fi încorporat în lege acest strașnic product al spiritului de libertate constituțională care e intronat astăzi la cârma țării și noi vom avea prilejul să încreștăm la răvaș dovezi tot mai evidente ale respectului de care se bucură la noi libertatea cuvântului. De altfel se pot închipui de pe acum stările din viitorul apropiat în camera ungară. E destul să cumpănim purtarea actualului vicepreședinte al camerei *Rakovszky István*, ca să ne dăm seama în ce situație vor ajunge deputații noștri când se vor mări atribuțiile de putere discreționară a unui asemenea om! S'a văzut în debaterile din săptămâna trecută cum acest individ cu logica lui de cazarmă a putut strivi în două ședințe pe toți oratorii naționaliști, sfidând toate atribuțiile elementare ale parlamentarismului. Cum vor fi atitudinile acestui Rakovsky mâne, când acum în cadrele actualului regulament al camerei a putut săvârși acte de închisitor? Viitorul, se vede, ne rezervă încă multe surprinderi.

Din actuala sesiune parlamentară putem trage oare-cari învățăminte. Mai întâiu s'a văzut din ținuta majorității față de deputații naționaliști că tendința acestui proiect de lege e îndreptat cu deosebire împotriva noastră, a naționalităților. În cursul debaterilor s'a lămurit binișor că și ascuțitul multelor proiecte pentru votul universal e atîntit în contra intereselor celor *mulți* și că dibuirile guvernului în alcătuirea acestui proiect se poticnese în căutarea chinuită a unei modalități pentru asigurarea supremației politice a elementului maghiar. De aici zvărcolirile continue, frământările după culise și atitudinile dodonice ale guvernărilor noștri. De-aici și ferbințelile pentru crearea unei legi care să înlănțuie libertatea cuvântului când tainitul proiect va ieși la lumină.

Dar din campania de două luni, purtată cu prilejul proiectului de revizuire, se mai desprinde și un învățământ de alt ordin. Și dușmanii noștri și străinătatea au putut aprecia puterea de rezistență a deputaților noștri cari — un mănunchiu de oameni — vreme de două luni au dus o puternică campanie parlamentară. Noi cei de acasă am fost întăriți în încrederea noastră prin lupta desfășurată. Cu atât mai dureros ne-a atins, că unii — deși foarte puțini — din actualii deputați au rămas departe de parlament tocmai acum, când înfățișarea în număr complet eră o necesitate firească și în anume momente o condiție elementară pentru continuarea luptei. În urma volniciei cari au adus cu sine retragerea partidului naționalist e de trebuință coborârea deputaților noștri în sânul alegătorilor. Stăm în fața unor evenimente cari vor hotări soarta noastră politică pe vreme îndelungată. În astfel de vremuri lămurirea și îndrumarea masselor se impune. De aceea avem credința, că deputații noștri vor începe în curând *adunările populare* prin diferitele cercuri, unde sunt așteptați cu interesul viu și cunoscuta tragere de inimă a bunilor noștri țărani.

Arme tocite.

Sdrobitorul naționalităților Tisza Kálmán a stat peste 14 ani la cârma țării.

De câteori i-se sdruncină poziția în sus, ori își clătină popularitatea în jos își luă refugiul la amenințări contra naționalităților, dându-le cele mai nemeritate epetete de soboli, trădători de patrie, oameni cari chiorăsc peste granițe. Se înțelege, că cu această mică porțiune de șiretlic a reușit să se facă multă vreme stăpân al situației.

Cei dela curtea din Viena, rău informați, până la o vreme, au crezut că Tisza este indispensabil bărbat de stat, și are să rămână cu tot prețul la cârma țării.

Ungurii, calvinii și mai ales presa jidovită nu încetă a-l preamări ca pe un bărbat providențial, fără care de mult s'ar fi destrămat și descompus statul.

Cu minciuni de acestea, cu apucături viclene și nedemne a stat la cârmă, a făurit legi drastice și a inaugurat cel

mai scârbos sistem de persecuțiune contra naționalităților, cari apoi la rândul lor, de voie de nevoie, au depus armele și s'au retras de pe arena vieții publice din parlament, lăsând să-și facă men-drele Tisza și oamenii săi, îngrămădiți cu beneficii și cu cinsturi.

După vreme însă nici argumentele acele tocite n'au mai prins, Tisza a căzut dela înălțimea la care să ridicase și doborât de iezuiții catolici, de curtea din Viena și de aristocrația înaltă, care se săturase de îndelungata domnie nețăr-murită a acestui tiran mic.

După multe sbuciumări interne, du-păce s'au perondat două-trei guverne mai mult sau mai puțin neputincioase, de scurtă durată, fiul marelui Ganef, a dat de mal întreg partidul pseudo-liberal și a ajuns la cârma țării apostolii noi ai maghiarizării Kossuth și Apponyi, ale căror isprăvuri de doi ani sunt destul de cunoscute. Cum, cum nu, dar se vede că și steaua acestora este în apunere.

Încă nu se poate ști: sunt abando-nați de curte, vor fi abandonați de pro-priul lor partid, ori îi dau peste cap con-stituționalii dacă nu chiar poporalii cari au un rol conducător în coalitție, cum s'a văzut din cazul Barkoczy, destul, că terenul de sub picioarele lor se clătină cu toate că pe pieptul lui Kossuth stră-lucește ordul cel mare austriac Leopoldin și abia de câteva zile a depus jurământ nou la primirea lui.

Aceasta o deducem cu toată sigu-ranța din vorbele lui Kossuth, care la banchetul din urmă a suflat în trîmbița de alarmă și a chemat pe toți ungurii sub steagul patruzeci și optist, pentruca să formeze un zid de apărare, contra na-ționalităților, cari încep a fi primejdie pentru stat.

Se vede că Kossuth a învățat dela meșterul Tisza, vechiul cântec, ori să se întărească în sus, ori să-și redobândească popularitatea perdată în jos. Și mai ales popularitatea perdată îl doare, pentrucă, ceeace a combătut el cu toată puterea, pactul economic cu Austria, ridicarea cotei, a trebuit însuș să le facă, ca să

poată sta la cârma țării. Și trebușoare de aceste are să mai facă multe, și în cazul când se împotrivesc, are să plece și să facă loc altuia care se imbie să facă tot ce cere Viena, tot ce cere curtea și tot ce reclamă interesele monarhiei ca stat mare, în centrul Europei, care numai atunci poate avea cuvânt hotăr-ritor, când dispune de armată discipli-nată și mulțămită, prevăzută cu tunuri destule, cu muniție și proviant înmaga-zinat, gata de expediat în orice moment.

Cum vin însă naționalitățile să fie deodată primejdia cea mare pentru un-guri?

Unde rezidă farmecul puterii lor, câtă vreme în parlament partid al naționali-tăților nu există?

În ce stă deci primejdia semnalată de Kossuth?

Când au conspirat naționalitățile con-tra tronului și dinastiei?

Nimic din toate acestea, dar neli-niștea, conștiința de a ne fi neîndreptățit zilnic, de a fi umplut temnițele cu pre-tinși agitatori, aici aflăm deslegarea enig-meii, a temerei ce l-a cuprins pe Kossuth și de regulă frica și teama turbură ju-decata limpede și face pe om nervos, și Kossuth numai așa a putut suflă în trîmbițe de alarmă, vorba lupului cu mie-lul din fabulă.

Guvernatorul Galției, contele Potocki a fost ucis de studentul rutean Miroslav Siczynski.

— „Voiam de mult să-l ucid — a spus aten-tatorul; i-am cerut o audiență și l-am împușcat. Sunt fericit că prin omorirea lui Potocki am făcut un bine poporului rutean“.

Vestea asasinatului a făcut mare senzație la Lemberg.

Mama și cele trei surori ale atentatorului au fost arestate.

O bombă uriașă s'a găsit în odaia sulta-nului. Ea avea o greutate de 10 chgr. și eră prevăzută cu fitil.

Spaima a fost mare în palatul imperial. S'au arestat în grabă câteva zeci de persoane. Mai multe dame și mai mulți eunuci au dispărut din harem.

CRONICA LITERARĂ.

Hagi-Tudose, capodopera celui mai mare prozator al nostru de pân'acum, Delavrancea, a început să fie publicat în traducere, de ziarul francez „La Patrie“.

E un început fericit acesta; nădăjduim că și celelalte ziare franceze din București vor începe să traducă scrierile frunțașilor nostri prozatori. Căci dacă nu astfel, cel puțin, cum ne-am putea face altfel cunoscuți străinătății?

Și fiindcă e vorba de foiletoanele străine din ziarele noastre, o simplă constatare.

Nu o singură dată s'a scris prin ziare, că noi, românii, n'avem încă roman.

Ori, când știm prea bine că editorii nu se prea îmbulzesc la noi, ce îndemn ar avea scrii-torii să se dedice unei munci îndelungate, ca ro-manul, — când nici unul din cele câteva zeci de ziare românești nu publică în foileton decât traduceri?

Cam același lucru care se întâmplă pân'acum la Teatrul Național, cu piesele românești...

Revista celorlalți, a apărut în București, sub direcția d-lui Ion Minulescu și cu colabo-rarea mai multor necunoscuți.

Idealul acestei reviste e să zdrobească arta veche, nu pentru a o distinge (?) ci pentru a da forme noi ruinilor.

Deocamdată, reproducem o poezie, — o ruină refăcută în forme noi:

Romanța celor trei sarmale.

In șapte-sute-șapte-șapte
De mustării din București
In șapte-sute-șapte-șapte
De muștrării ai să găsești
Sarmale verzi,
Chiftele blonde
Cârnați cu must
Și mititei, —
Dar ordecâteori umbla-vei
Din Dealul-Spirei pân'în Tei,
N'ai să auzi
Din dring,
Din cobze,
Din mandoline și tambale
Decât romanța fără vorbe —
Romanța celor trei sarmale.

Când fumul domurilor,
Fumul,
Ce din grătar și clește saltă
Picta-va glasuri violete
Deasupra papurei de baltă,

FOILETON.

POEZII

de Victor Eftimiu.

Zevs.

In pumnu-i gigantic el trăznetul strânge
Și trăznetu'n pumnu-i gigantic se sbate
Ar vrea să țîșnească — dar mâini încleștate
Frământă urgia-i... și avântu-i se nfrânge.

O mână culege și ntrânsul înfige
Tot focul iubirii ce arde 'n natură
Și'l fierbe 'n mânie și'n clocot de ură
Și trăznetul crește și-i gata să strige —

Dar mâna de flacări spre culmi se ridică
Inghiată tot cerul și marea de frică
Și tace departe a vântului larmă...

Și-odată în beznă voinicul se sfarmă
Și bezna 'n zigzaguri albastre despică
Iar marea se 'nalță — Olimpul se darmă...

Liniște...

O rază târzie se șterge 'n apus
Și noaptea tăcută coboară...
Nici foșnet, nici șoaptă, nici freamăt de val
Tăcutul amurg nu 'nfoară.

Nu-i nimeni pe apă și nimeni la țarm —
Dar stelele toate's departe...
Și-atâta-i tăcerea, de par'că s'aud
Cum cântă vâslaşii din Marte...

Un rege nou.

Când vestitorul ceasurilor sumbre
Iși clatină făptura de-aramă,
Când rîd și plîng străbunii ochi din ramă,
In parcul mort învie mii de umbre...

Oșteni albiți și brune castelane
Bătrâni înalți, investmântați în zale
Străbat în șir, ca'n vremi medievale
Imensele cavouri subterane...

Și 'n cete lungi, sub cerul plin de lună
In jurul lor un neam de morți adună —
Că'n urma lor un neam întreg se scoală.

Și-i plîns în ochi și'n piepturi e furtună:
Pe tronul lor, de-acum apusă fală —
Un rege nou, poporul încunună...

Amurg.

Se lasă pe dealuri amurgul aprins
Și-n aur se 'mbracă țaria
Și parcă, departe, în roșul amurg
Un munte își svirle tichia...

Scântei și cenușă și flacări și scrum
Asvârle amurgul departe
Iar noaptea le cerne: din fum și din foc
Lumină și neguri împarte.

Pe neguri 'n stoluri scinteile ard
Și'n stoluri aleargă pe undă --
O lună de ceară se 'nalță 'n văzduh
Și alta în valuri s'afundă...

În templul vast...

In templul vast în care — odinioară
Murea sub bolți pioasa rugăciune
Azi, totu-i părăsit ca prin minune
Și bolțile 'n ruină stau să moară.

Când soarele însângerat, apune,
Sau dimineata, luna când coboară,
Cum unul câte unul se strecoară
Nu vezi martiri, — străvechiul basm cum spune.

Arareori, în nopțile senine
Năluca vremilor apuse vine
Purtând pe cap cununi de spini și sânge.

Și'n templul vast, în vechile ruine,
De unde-va, o rază se răsfrânge
In ochii stinși: năluca albă plînge...

Când fumul va urzi povestea
Vre-unui templu ninivan
Și aiurând,
Va scri pe boltă
Verseturi albe din coran,
Tu să comanzi un chil și-o fleică
Adusă'n talere de-argint
Și-n cinstea lor,
In cinstea,
Amantelor ce mint,
Să dai pe gât clondirul palid,
Intreaga fleică s'o mânăci,
Să 'ngâni romanțe fără vorbe
Din vremea când umblai pe brânci
Și-apoi să ceri
Condei,
Hârtie
Nisip de Gange
Și-ne'un chil,
Să-ți amintești c'aveai o minte
In zile când erai copil
Și astfel,
Stând,
Ca o psiață pictată 'n geam de panoramă
Să scrii trăznetele poeme ce zbor din gânduri
Și într'un cântec — [fără mamă
Cel din urmă —
Strângându-ți versurile tale,
Să'nchizi în strofe șapte sute
Romanța celor trei sarmale!...

In „Vieța literară și artistică“ d-l V. Cioflec vorbește despre mizeriile ce se fac autorilor de către editori.

„Tindrului nostru cu ușurință i-se primește un volum de schițe îndăite. Pe drum, cu capul în piept își face socoteala: îi vine câte 7 lei și 50 bucata. Nici măcar prețul unei perechi de șoșoni în vreme de iarnă“
„adevărata, de ce palatele acele impunătoare, albe, ale editorilor, apar totuși atât de sinistre în mintea scriitorului“.

Cam știm despre cine e vorba; încă un motiv ca să întrebăm din nou: ce s'aude cu societatea oamenilor de litere?

D-l Ion Gorun discută, într'o schiță sugestivă vechea problemă: *A fi sau a nu fi?*

Sunt remarcabile în numărul acesta nulele d-lor Cazaban și D. M. Teodorescu.

D-l Teodorescu, un nume apărut întâiaoară anul trecut în „Vieța literară și artistică“ — e un foarte bun cunoscător al populației mărginașe, pe care o descrie cu multă vioiciune și umor.

Nu putem trece cu vederea articolul d-lui Eugen Porn, *Modernism*. Par'că aveă obiceiul să scrie mai des d-l Porn...

„Cu foarte multă dreptate caracterizează d-l G. Dumbravă, o desiluzie numirea d-lui H. G. Lecca de subdirector al teatrelor“, căci d-l Lecca:

„om rece, izolat, incolor și irascibil, are pretenții de mare scriitor dramatic și nu este. Domnia Sa a trăit multă vreme în lumea actorilor, joacă chiar, pe scenele provinciei, este un om cu gusturile și părținirile sale și va căuță cu dinadinsul să și-le impună pe aceste, făcând pe d-l Eliade, profan în multe invenții, să-i accepte planurile. Influența aceasta a d-lui Haralamb G. Lecca asupra direcției nu poate fi decât păgubitoare și va duce fatal la conflicte, pe deoparte cu actorii, pe de alta cu scriitorii“.

„Sămănătorul“ și-a asigurat colaborarea permanentă a d-lui Aurel C. Popovici. In ultimul număr d-sa publică două judicioase articole. Prin colaborarea d-lui Popovici și „Sămănătorul“ va deveni o revistă mai interesantă.

Introducere.

Ce înțelegem prin socialism și mișcare socială?*)

Socialismul — în înțelesul în care întrebăm acest cuvânt în scrierea de față — este teoria mișcării sociale moderne. Iar mișcarea socială este totalitatea străduințelor de emancipare ale proletariatului, una din clasele sociale ale timpului nostru. Pentru a ne da seama despre ce este vorba, va trebui deci să căuțăm să ne formăm o idee dreaptă despre natura unei clase sociale în general și despre natura clasei sociale care ne interesează aici — proletariatul — indeosebi.

Prin clasă socială înțeleg acea grupare din societate care reprezintă prin însăși idea ei un anumit sistem economic. Prin sistem economic înțeleg o anumită orânduire economică cu unul sau mai multe principii economice predominante. Orânduirea economică este complexul normelor legale și morale, cari într'o epocă oarecare regulează producțiunea și repartițiunea avuțiilor; iar principiile economice sunt acele motive cari hotărăsc conduita persoanelor cari iau parte în vieța economică. Toate acestea se vor înțelege

*) De câte ori nu s'a amintit la noi cuvântul *socialism*! In frământările noastre zilnice, în vieța politică a țării noastre ne întâlnim tot mai des cu propagatorii acestei doctrine. Cu toate acestea, din multele discuții de gazetă, încă nu s'a putut desprinde pentru publicul nostru cetitor o noțiune clară. Dorind să contribuim la informarea cetitorilor noștri dăm publicității capitolul introductiv din lucrarea: „*Socialismul și mișcarea socială în veacul al XIX-lea*“ a cunoscutului economist german *Werner Sombart*, profesor la înalta școală de științe din *Berlin*, care e apreciat mai cu seamă prin opera sa: *Capitalismul modern*. Lucrarea „*Socialismul și mișcarea socială*“, a apărut în original în 6 ediții (ultima în 1907) și a fost tradusă în 20 de limbi.

Traducerea românească care va apărea în volum în cursul acestui an e făcută de doi distinși scriitori economici, colaboratori ai revistei noastre. N. R.

mai bine, când le vom aplica la situația concretă a prezentului.

Țara în care s'au născut clasele sociale moderne cum și teoria claselor sociale este Franța. Aici evenimentele revoluționii celei mari și mai cu seamă lucrurile petrecute în timpul restaurației și, în sfârșit, revoluțiunea din Iulie au fost întocmai ca niște demonstrațiuni științifice cari au deschis ochii istoricilor asupra elementelor cari alcătuiesc societatea modernă. In scrierile lui Guizot, Mignet, Louis Blanc citim tot ceea ce suntem și noi astăzi în stare să spunem despre natura și mersul claselor sociale. Expunerea lor a ajuns modelul chiar al teoreticianilor de limbă streină și până și în ce privește terminologia, noi germanii călcăm pe urmele marilor istorici francezi și ale acelor cari i-au introdus în Germania, printre cari cei mai influenți au fost Lorenz von Stein și Karl Marx. Impreună cu scriitorii francezi deosebim și noi patru clase în societatea modernă:

1. Lumea nobilă, aristocrația feudală, *le parti féodal*, pe nemțește *die Junker*, marii proprietari agrari. Aceștia sunt reprezentanții unei economii feudale legate de pământ sau ai unei economii patriarhale;

2. Mica burghezie, *la petite bourgeoisie*, *das Kleinbürgertum*, pe care eu o numesc într'un înțeles mai larg clasa meseriașilor, *das Handwerkerum*. Aceasta reprezintă organizarea economică tradițională a meseriașilor;

3. Burghezia, reprezentanta sistemului economic capitalist. Și antiteza burgheziei:

4. Proletariatul.

Cu aceste două clase și indeosebi cu cea din urmă avem să ne ocupăm aici. De aceea vom încerca să cunoaștem mai amănunțit natura lor.

În primul rând, pentru a lămuri pe deplin noțiunea de clasă socială, ași voi să stabilesc pe scurt atât înrudirea cât și opoziția dintre clasa socială și celelalte grupări cari pot să existe în societate și cu cari ea este adeseori confundată. Clasa socială se atinge cu clasele pe cari le alcătuiesc diferitele profesii și cu acelea alcătuite de diferitele feluri de proprietate, dar nu se identifică nici decum cu ele: un cizmar poate tot atât de bine să aparțină micii burghezii (ca meseriaș) precum și proletariatului (ca salariat) sau chiar și burghezii (ca mare fabricant de ghete). Un mare proprietar dinspre răsărit de Elba și un bancher pot fi deopotrivă de bogați, precum deopotrivă de săraci pot fi un meseriaș și un proletar, și ei aparțin totuși unor clase sociale deosebite. Deasemenea identitatea meseriei și a averii nu fac ca indivizii să aparțină unei aceleiaș clase sociale: un lăcătuș din mica burghezie poate fi tot atât de bogat ca un lucrător fierar (proletar) într'o fabrică de mașini.

Ceiace ne împiedecă mai mult decât orice de a pricepe ce este o clasă socială, este con-

NUVELA.

Mormântul dela țărnuțul mării...

De Daniel Vodena.

III.

Două zile în urmă n'am mai eșit de acasă. Cine știe ce s'o fi întâmplat! Mă miram cum de n'a venit încă bărbatul ei să ceară socoteală mării pentru îndrăzneala mea.

Imi închipuiam că numai cei cari s'au lepădat de legea creștinească sunt mai vinovați ca mine. Tremuram ori de câteori se deschidea poarta.

Spre seară, îngălbenii: văzusem în curtea noastră pe „prepelicar“. Aveă pușca în mână și mi s'a părut că fruntea i-se încruntase grozav. Mama îl trimise sus.

I-i auzeam pașii tropăind pe scări și mă ghemuiam într'un colț mai întunecos al odăii.

— Hei! răsună odată cu scârțăitul ușii... Da ce e cu d-ta?

Glasul însă i-se îmblânzi și apropiindu-se de mine, englezul mă întrebă:

— Ești bolnav?

— Nu... ba da... — i-am răspuns eu.

— Ei, las' că — nu-i nimic! Iți trece... Noi te-am așteptat și ieri și azi; m'a trimis Xantipi să te vad. Ia uită-te ce am eu aici!

Și imi arată o fotografie: eu, cu pușca în mână, furișându-mă pe lângă niște tufișe.

Englezului îi părea bine că mă minunez și când ochii mei îl întrebă, de unde o are, răspunse tainic:

— Ehei!

...A doua zi, nu mai aveam nimic. Ce om cum se cade și străinul acela!

Xantipi nici nu-mi pomeni de îndrăzneala mea. Privirea ei blândă îmi spunea că m'a iertat. Mie însu-mi îmi părea că am făcut o faptă urită și eram fericit că nu mă mustră nimeni. ...Și totuși fără voia mea, gândul îmi zugrăvea o priveliște dulce: Xantipi, cu degetele pe clape, cu capul aplecat pe spate, iar eu, cu mâinile în jurul gâtului ei și cu obrazul lipit de al ei. Gândul ăsta mă turbură întotdeauna și oricât îl alungam, el se întorcea tot mai îndărătnic.

Din zi în zi, ne făceam tot mai buni prieteni.

Ne depărtam mult de oameni. Ceasuri întregi rătăceam pe țărnuțul mării, departe de tot. Pân' atunci, eu nu mai fusesem într'acolo. Odată, găsirăm alte izvoare sărate, în umbra unor copaci singuratici. Locul eră plin de fulgi și urme de pasări. Amândoi, țipărăm de bucurie. O vânătoare norocoasă ne așteptă în fiecare zi acolo. In seara aceea chiar, ne întoarserăm încărcăți de porumbei sălbatici. Xantipi împușcase o păreche de aripile albastre și cu pieptul verde, nespuse de frumoasă. Toți câți ne întâlneau în cale spre oraș, întorceau capul. Mie îmi părea bine că mă vede lumea lângă o femeie tină, și frumoasă, care își schimbă în fiecare zi rochiile bogate.

și frumoasă, care își schimbă în fiecare zi rochiile bogate.

Călcam mândru, cu pușca pe spate și cu mâna în mâna ei. Nu știam că lumea se miră și că un lanț de vorbe se lărgă în vecini.

Abia când mi-a spus mama, întâia oară, că ar fi bine să umblu mai mult cu bărbatul Xantipii decât cu Xantipi, m'am luminat. Trei zile apoi, m'am tot ținut de urma englezului. El tot căuță să scape de mine, mă lăsă singur în câte un crâng și după un sfert de ceas, îl vedeam ca o nălucă albă în vr'un vârf de colină. Eu după el. Xantipi, în vremea asta, ședeă acasă singură. A treia zi, m'a privit atât de trist, încât mi-am zis:

— Ei și ce-mi pasă mie de lume? Ce-mi pasă de mama?

Și chiar a doua zi dimineața, m'am dus s'o iau. „Prepelicarul“ plecase de cu noapte, ca să nu dea ochi cu mine: zicea că de trei zile, n'a putut fotografia nimic...

Un ceas înaintea prânzului, îl întâlnirăm pe lângă chiparoși. Eră roșu, înădușit și îi părea bine. Ne făgăduia „surprize“ mari pentru a doua zi.

— Ce caraghios! imi șopti Xantipi, când îl văzû depărtându-se.

Eu o privii uimit. Cum? Imi spunea ea asta mie, unui străin? In fundul sufletului însă, simțeam o fericire tainică: cel dintâi păcat din vieța mea...

fuziunea care se face între clasa socială și partidul politic. Partid și clasă nu sunt nicidecum unul și același lucru. Partidul politic datorește nașterea lui unor împrejurări întâmplătoare. Ceia ce îl alcătuiește este o idee izvorâtă din situația istorică a momentului și de multe ori partidul nu are alt motiv ca să trăiască mai departe, decât acela că a început odată să existe. Ideea primordială care alcătuiește un partid poate tot atât de bine să fie o idee națională, ca și una religioasă, constituțională, umanitară sau economică. Chiar dacă se admite că între clasa socială și partidul politic există o anumită legătură intimă, trebuie totuși să se accentueze cu toată tăria că tot atât de des alcătuirea unui partid nu are nici o legătură cu faptul că membrii lui aparțin cutărei sau cutărei clase sociale.

Se poate și se întâmplă chiar destul de des, ca aceleași principii politice (spre pildă cererea drepturilor politice) să fie susținute de către diferite clase sociale (de pildă de burghezie și de proletariat); tot așa anumite concepțiuni religioase, cum ar fi ortodoxismul, de către nobilime și de unica burghezie și în anumite împrejurări chiar de burghezie. Și iarăși, nu este de loc un caz rar ca unul și același partid politic să cuprindă diferite clase sociale: să ne aducem aminte de centrul și de liberalii naționali dela 1870 în Germania sau de cele două mari partide politice din Anglia și din Statele unite ale Americii. Și, în sfârșit, este la ordinea zilei ca una și aceeași clasă socială să fie reprezentată de diferite partide politice: în Germania unica burghezie reacționară de către centru și conservatori, proletariatul (muncitorimea salariată) de către centru și de partidul socialist. Expunerea noastră va arăta ce însemnătate hotărâtoare pentru mersul mișcării sociale din diferite țări pot să capete relațiunile dintre acești doi factori eterogeni, partidul politic și clasa socială.

În paginile următoare se va descrie „mișcarea socială“ care agită vremea noastră, se vor arăta străduințele de emancipare ale acelei clase sociale pe care am numit-o proletariat și pe care am caracterizat-o ca antipodul burgheziei. Am stabilit că burghezia reprezintă sistemul economic capitalist. Nu vom putea pricepe natura acestor două clase sociale, decât atunci când ne vom fi dat seama de acest sistem economic care predomină în timpurile noastre. O asemenea cercetare nu o vom întinde, firește, decât asupra câtorva din caracterele fundamentale ale capitalismului (căci așa numim pe scurt sistemul economic capitalist).

Capitalismul se întemeiază pe proprietate privată asupra oricărui fel de bunuri, deci și asupra acelor care sunt indispensabile în producție, — asupra mijloacelor de producție, ca materiile prime, instrumentele, fabricile, terenurile etc. Mersul dezvoltării istorice a făcut ca producția avuțiilor să aibă loc astăzi „în

mase“, adică în așa fel încât multe puteri de muncă să se unească sub o conducere unitară pentru aceeași lucrare: mii de oameni pentru exploatarea unei mine sau a unei fabrici de mașini, sute pentru tors sau pentru țesut într'un mare atelier. Dar aceeași dezvoltare a mai făcut ca nu toți cei care lucrează la olaltă în acest fel să aibă aceleași drepturi asupra mijloacelor de producție. Numai unii din ei sunt proprietari asupra acestor mijloace. Această proprietate le dă lor dreptul de a fi conducătorii producției și de a primi pe de-a gata avuțiile produse. Pe când ceilalți, — marea majoritate — rămân excluși dela proprietatea mijloacelor de producție, pentru că sunt lipsiți de avere și sunt din această cauză siliți, pentru a putea trăi, să pună, în schimbul unei despăgubiri, puterea lor de muncă (singura lor proprietate) la dispoziția proprietarilor mijloacelor de producție. Această are loc sub forma contractului de muncă, prin care proletarul lipsit de avere se obligă către posesorul mijloacelor de producție și deci conducătorul producției să facă o anumită muncă pentru plata unui anumit salariu. Și dacă ne gândim că producția oricărei avuții se întemeiază pe unirea muncii omului cu factorii materiali ai producției, vedem că producția capitalistă se deosebește de celelalte feluri de producție prin aceea că amândoi factorii producției sunt reprezentați prin grupuri separate, cari trebuie să se întâlnească unul cu altul pentru ca avuția să ia naștere, pe când în producția care are loc sub forma meseriilor muncitorii sunt în același timp și proprietarii mijloacelor de producție. Apoi producția capitalistă se mai deosebește de celelalte sisteme de producție, de pildă de aceea care se întemeiază pe sclavi (în care există deasemenea aceeași separare a societății în două grupuri), prin faptul că unirea celor doi factori ai producției se face prin mijlocirea tocmeii libere și a „contractului liber de muncă“.

Principiile care domnesc înăuntrul sistemului capitalist și cari dau vieții economice moderne caracterul pe care îl vedem, sunt goana după câștig și raționalismul economic. Toată activitatea economică este — chiar fără voia acelor cari iau parte la ea și cari sunt mai mult târziți de mecanismul social — îndreptată la urma urmei către înmulțirea averii bănești care intră în producție, sau, cum spune termenul tehnic: către punerea în valoare a capitalului. O străduință neîncetată, febrilă, care ține și ziua și noaptea trebuie să aducă capitalului „profitul“ de care nu se poate lipsi. Și pentru că acesta să vie, tot gândul și toată fapta celor cari conduc producția, adică a capitalistilor stăpâni pe mijloacele de producție, sau a agenților plătiți de ei sunt îndreptate către o organizare cât mai potrivită, cât mai rațională a mijloacelor tehnice de producție și a condițiilor ei economice.

Spuneam că clasa socială care reprezintă interesele acestui sistem economic capitalist este burghezia. Ea este alcătuită în primul rând din aceia cari conduc întreprinderile, din întreprinzătorii capitaliști, la aceștia se alătură apoi o întreagă ceată de persoane cari au în societățile noastre moderne interese identice cu ale celor dintâi: 1. Toți aceia cari au o existență economică neatârnată, sau aceia cari doresc să o capete. Deci o mică parte a acelor cari la exterior apar ca meseriași, mulți negustori cu mărunțiș, proprietari de case, restauratori, agenți, speculatori la bursă etc. și dintre țărani cei moderni, sau cum li se zice în Anglia, the farmers. 2. Toți aceia cari nu au o existență economică neatârnată, dar cari lucrează ca niște tovarăși ai întreprinzătorului capitalist, ca împuterniciți ai lui, și cari de obicei se împărtășesc direct din succesul întreprinderii. Astfel sunt directorii cu tantieme, procuriștii și șefii cu remize din întreprinderile mari și alții de aceeași categorie. Am crezut că trebuie să socotesc pentru Germania numărul tuturor acestor elemente cari aparțin „burgheziei“, în înțelesul larg al cuvântului, dela $2\frac{1}{4}$ până la $2\frac{1}{2}$ milioane de oameni, cam 3 până la 5% din populația totală. (Vezi scrierea mea: Economia națională germană în veacul al 19-lea, 1903. Pag. 523). (Va urma).

„Coroana“ institut de credit și de economii în Bistrița a votat în urma autorizării primite dela adunarea generală prin direcțiunea sa următoarele binefaceri și ajutoare: 1. Pentru școlile confesionale și literatură populară 300 cor. 2. Pentru „Astra“ taxa de fondator (refundare din 400 cor.) 200 cor. 3. Pentru biserica rom. gr.-cat. din Herina 120 cor. 4. Pentru biserica rom. gr.-cat. din Baia mare (ref. din 500 cor.) 100 cor. 5. Pentru catehetul român din Bistrița 80 cor. 6. Pentru „Reuniunea meseriașilor români din Bistrița“: a) taxa de fondator 20 cor., b) la fondul casei meseriașilor 50 cor., total 70 cor. 7. Pentru „Reuniunea română de cântări din Bistrița“ 50 cor. 8. Pentru „Masa studenților români din Năsăud“ 50 cor. 9. Pentru despărțământul Bistrița al „Astrei“ 20 cor., 10. Pentru „Atelierul de țesături românești din Orăștie“ 20 cor. 11. Pentru școala civilă de băieți din loc 15 cor. 12. Pentru „Reuniunea de binefaceri a femeilor din comitat“ 10 cor. 13. Pompierilor din Bistrița 20 cor. 14. Pentru mărunte și ajutoare la înființarea de reuniuni 145 cor. Total 1200 cor. Din ședința direcțiunii ținută în 28 Martie 1908. Direcțiunea.

Infloriseră merii din grădina noastră; foi roșii, grase, parfumate, se așterneau pe iarba plină de vieată; un vânt dulce adia dinspre mare și desprindea florile pomilor: i-se lăsau leneșe în brațe și se duceau nepăsătoare, în legănarea lui molatecă. Ciocărlile umpleau zorile cu larma lor. Seara, o căldură tainică, îmbătătoare, o adiere parfumată izvoarea din zarea amurgului, din sinul pământului, din freamătul ierbii, din gura florilor, din pocnetul mugurilor. Iar cântecele de pasăre și umbra de lângă izvoare îmi strecurau floruri neînțelese.

Nu împlinisem încă douăzeci de ani.

Poate că deaceia îmi plăcea să stau alături de Xantipi și să-i mângâi mâna albă și micuță, când obosiți de alergare, cădeam pe vr'un petec de iarbă, în adăpostul unui migdal singuratec.

Odată — m'a lăsat să-i sărut mâna, „pe degetul mijlociu, lângă inelul ei de logodnă“. Rădea când mi-a spus. Dar mai târziu, fruntea i-s'a întunecat și n'a mai râs — fiindcă eu pricepusem că vrea să-mi spuie, plecasem pleoapele, rușinat și nu i-am mai sărutat mâna.

Ea înțelese sfiala mea și-și răscumpără gluma:

— Culcă-te aici! — și-mi rezemă capul în poala ei. O fericire tainică mă cuprinsese. Inchisei ochii. Vântul tremură frunzele tineri ale celor doi dafini ce ne umbreau. De departe, se auzea murmurul mării. Iar la spatele nostru,

intr'o vale îndepărtată, pufnia un glas înădușit de pușcă.

Nu vorbeam nici eu, nici ea. Xantipi cercețea, gânditoare, fundul zării, iar eu visam.

Mâna ei îmi răsfră părul, ușor, ca o adiere din vis. Nu știu cât am stat așa; aș fi vrut să nu mă mai deștept — și cine știe cât n'aș fi stat așa, dacă nu mi-ar fi ars fruntea — o lacrimă. Tresării. Ridicai ochii.

— Plângi, Xantipi?

Ea îmi astupă gura cu mâna și încercă să zîmbească. În pânza lacrimilor, ochii ei verzi îmi păreau nespuse de mari și de triști.

— Ce frumoasă e marea astăzi! schimbă ea vorba.

Dunga roșiatică a asfințitului înflorise în valuri tufișe de trandafiri. O fașie, galbenă ca un nesfârșit pod de aur, încingea departe, orizontul.

Mă uitai la prietena mea. Părul despărțit în două, sub o pălărie mare, albă, ti umbrea fruntea. Eră îmbrăcată într'o bluză de mătăasă albă, cu mânecile străvezii, într'o rochie de catifea, iar picioarele micuțe, ascunse în niște ghete cenușii, din piele de căprioară, răsăreau de sub rochii, ca o pereche de porumbei.

— Xantipi, de ce plângeai tu? îi zisei, privindu-i ochii îngândurați.

— M'am gândit la cei de-acasă...

— Ai părinți? îndrăznii s'o întreb.

— Da, am. Dar nu mi-e dor de ei. Părinții mei sunt cei mai bogați oameni din Creta și totuși m'au măritat tot cu un om bogat. Mi-e dor de prietenile mele și de grădina noastră. Când am plecat, tot așa eră marea. Am privit-o singură, un ceas întreg, din grădina și a doua zi am plecat de acolo poate pentru totdeauna... Mă gândeam la seara aceea — și am plâns...

— Xantipi, tu nu ești fericită?

— De ce mă întrebi?

— Fiindcă te iubesc, dragă Xantipi — i-am răspuns eu, fără să-mi dau seama.

— Taci! îmi zise ea, închizându-mi gura cu mâna. Nu se poate...

— Ce nu se poate? — am întrebat-o.

— Să mă iubești!

— De ce?

— Fiindcă eu sunt măritată...

— Ei și? i-am răspuns eu neștiind ce spun când i-am zis „te iubesc“. Și în aceeași clipă am priceput; m'am roșit. 'Mi eră rușine. Aș fi vrut să mă arunc în mare. Ochii mi-se umpluseră de lacrimi.

— Xantipi dragă, iartă-mă...

— De ce să te iert?

— De ce ți-am spus adineauri. Și iartă-mă că atunci seara, îți aduci aminte... când mi-ai cântat la pian...

— Oo! răspunse ea, zîmbind mirată.

(Sfârșitul în numărul viitor).

Sâmbătă seara.

April.

Așa o păcăleală, mai rar.

Cetisem de incurcăturile provocate de o glumă a revistei „März“ — eră cât p'aci să dea prilej la un conflict diplomatic — de alte câteva glume de April, comentate aici în coloanele gazetelor. O glumă de aceste n'a cruțat nici Vaticanul, dacă știrea însăși nu e singură o glumă de April.

Aveam deci destul temei de a ceti cu ochii în patru și de a nu mă crede numai decât gazetelor. Împărtășiam chiar părerea unui jurnal, care află, că e prea banal să fi spiritual numai într'o anumită lună a anului, spiritual la comandă — ci să dai drumul acestei înalte calități sufletești în clipele de inspirație numai când *esprit*-ul zburnește dela sine, intrupându-se în haina cuvântului.

De unde o fi venind obișnuința aceasta de păcăleli tocmai în luna lui April, care e „rece și cu toane“ cum spune poetul! De ce nu-și înmăgăzinează omenirea plusul acesta de inteligență pentru alte vremuri mai prielnice, pentru o lună mai îmbelșugată, de pildă? Să zicem la seceră, la culesul viilor, ori la praznicul de belșug numit: Crăciunul-sătulul?

Nu știu.

Chestiunea rămâne deschisă și istoricii noștri ne-ar face o plăcere, dacă ne-ar lămurii în acest punct.

Vorba e, că o revistă din Pesta mi-a tras o păcăleală de April, o păcăleală numărul unu! Eram destul de pregătit pentru a o pară, căci cetisem înainte multe glume nesărate prin gazete, și totuși m'a tras pe sfoară.

Pe pagina dintâi a jurnalului se publică fotografia unui anumit William Kohnishield, un emigrat din Giula, care își adunase în America avere de câteva sute de milioane și o testase apoi în părți egale locuitorilor din orașul său natal. Se venia pe unul 8000 coroane. (Lămuriri mai deaproape se pot ceti la pagina cutare, adaugă notița din fruntea revistei).

Dar cine mai eră curios să cetească lămuririle!

Vedem fotografia marinimosului Mecenat, deslușiam chiar din expresia feții un aer de bunătate și schițam deja în minte conturile unui articol de fond: *Un binefacător*. Comparam, în gândul meu, cele 8000 coroane ale acestui William cu stipendiile noastre amărite cari încep dela 30 coroane și nu întrec nici odată suma de 8000 coroane și-mi ziceam cu multă însuflețire: Iată, în sfârșit, un om de inimă, care își împarte aurul cu amândouă mâinile, fără de a râvni la o mai îndelungată pomenire. Numele celorlalți fondatori se scrie pe table de marmoră, cu litere de aur, se tipărește an de an în gazete și generațiile de acum se vor împărtăși din marinimia lui, întocmai dupăcum se vor împărtăși altele după zeci și sute de ani.

William n'a râvni la această glorie, care constituie de altcum partea întunecată a marilor fondatori, căci vanitatea e foarte adese umbra marinimei.

El a zis: aici e averea mea întreagă, împărțiți-o între voi!

Și se poate discuta îndelung, care binefacere e mai mare: aceea care privește viitorul, sau aceea care se referă la prezent. În sfârșit ajutorul tot ajutor e, fie că mi se dă mie, fie că se dă cutărui strănepot de al meu. Și, poate, e mai mare ajutoare, dacă se dă celor în viață, căci aceștia se vor putea apoi îngrijii mai ușor să lase urmașilor ceva moștenire.

Vedeam cum orașul Giula se preschimbe de seara până dimineata, cum fericirii lui locuitori își umple buzunarele, punându-se pe un trai de muncă tihnită și de belșug.

Ma gândiam de am vr'un cunoscut pe acolo și constatam, cu mâhnire, că nu am nici unul.

Seara, când articolul de fond eră aproape terminat în gând, discutam într'un cerc prietinesc noutatea. Și, în vreme ce, toată lumea aveă cuvinte de laudă la adresa acestui fondator, mai lui încă odată revista în mână, mă uitai la expresia de blândete a feții lui rase și mă gândiam la munca ce o săvârșise acest om ca să poată adună atâta amar de bogăție.

Intorsei apoi filele, să cunosc amănuntele acestei dărnicii ne mai pomenite și cetesc:

Am ținut de cuviință să facem și noi o glumă de întâi April. William Kohnishield e un nume fictiv iar cât pentru dărnicia lui...

Aruncai revista la o parte, infuriat, că nu-mi trecuse mai iute prin minte să cetesc notița aceasta, ori să mă bănuiesc însu-mi, că prea e cu coarne această marinimie americană.

Și în vreme-ce prietini mei își urmau discuția cu multă larmă, îi intrerusei deodată brusc:

— Lăsați-l dracului pe William; e o scoritură proastă.

Ei rămaseră cu ochii căscați și când cetiră negru pe alb, zimbiră și ei cu năcaz.

* * *

În presa românească nu prea cetesc glume de aceste.

Bagseamă gazetarii noștri sunt prea puțin îmbuibăți și prea mult gândiți, ca să le mai rămână vreme și pentru glume de April.

Subsemnatul își ia voie să prezinte câteva titluri pentru acest scop:

Fundațiune de 2 milioane pentru școlile noastre profesionale; Salarizarea profesorimei din Blaj în conformitate cu profesorimea din Brașov și Beiuș; Dl Iorga ca director la „Vieța nouă“... etc.

Titluri, cum se vede ar fi ele berechet.

Nu-ți trebuie decât puțină fantezie, o doză de spirit — și articolul e gata.

Avis amatorilor!

AI.

Vieța în București.

Cu întâile zile ale primăverii statornicită de-abinele, a sosit și obiceiuita noastră sărbătoare artistică: expoziția anuală a „Tinerimii artistice“.

În salonul cel mare, al expozițiilor, din palatul Ateneului, s'a făcut cu o solemnitate deosebită deschiderea expoziției, în prezența A. S. R. Principesa Maria, augusta patroană a „Tinerimei“.

Multă lume amatoare de artă a asistat la această solemnitate dorită de mulți. Un reprezentant al comitetului societății, pictorul George Petrașcu, a rostit o mică cuvântare, arătând avântul luat de societate anul trecut.

În această expoziție, împodobită cu acelaș gust ales ca în toți anii, patroana societății — Principesa Maria — expune câteva lucrări de artă aplicată în obiecte de artă. Sunt astfel vre-o două jilțuri cu mici motive ornamentice minunat întrebuintate; deasemenea e și un dulap de o formă veche cu podoabe frumos aplicate.

Cum vara trecută s'a stâns la Câmpina întâiul nostru pictor, marele Grigorescu, „Tinerimea“ a ținut să consacre un loc deosebit în expoziție răposatului ei membru de onoare. Astfel alături de lucrările Principesei sunt trei lucrări de-ale răposatului pictor: un peisagiu, o vedere în pădure din a doua fază a activității lui Grigorescu caracteristic printr'o gamă bogată, ale cărei culori închise dau o variație nesfârșită de tonuri, apoi un peisagiu din ultima fază, caracteristic prin străvezimea nuanțelor vibrante și un mănunchi de flori de măr, din aceeaș fază, plin de iluminarea ultimelor lucrări: un alb ce-ți farmecă ochiul și-ți lasă impresia; când închizi puțin ochii, unui bulgăre de zăpadă. Eră mai mult o eboșare minunată, acest fel de a-și încheia impre-

siile maestrul. Și în toate bucățile acestea vibrează deopotrivă aerul, calitatea de căpetenie a tuturor lucrărilor măiestrului dispărut.

Sub lucrările lui Grigorescu, ca un semn de pioasă dragoste pentru marele pictor, „Tinerimea“ a agățat o cunună de lauri cernită.

Toți membrii „Tinerimei“ expun. Și aproape fiecare își are și de astădată lucrări interesante. Locul fiind restrâns, mă mulțămesc să arăt în câteva cuvinte celece sunt expuse.

Astfel Kimon Loghi cu vederi din Macedonia și vre-o două compoziții cu o culoare de poveste; Luchian cu mai multe mănunchiuri de flori, lucrările favorite ale acestui pictor delicat, Petrașcu, mai multe peisagii din țară și din Orient; Artachino, cu impresii și vederi de prin București; acelaș lucru și Vermont care mai are și vre-o câteva mici portrete; Strâmbu cu vre-o trei compoziții; un admirabil interior de Mărculescu, un pian în mijlocul unei încăperi mari luxoase; Baltazar cu niște capete de țărani și un mic cap de țigancă; Jean Steriade, cu vre-o câteva frumoase peisagii ernalice, vederi din capitală; Stefan Popescu, peisagii pline de aceeaș puritate de impresii, acoperite în aceeaș manta mohorită; d-na Cuțescu cu câteva frumoase studii de portret, capete de expresie; Basarab cu miniaturi reușite, Iser și Murnu cu desemnuri și caricaturi.

Sculptorii Storck, Spaethe, Paciurea și Brâncuș au fiecare câte mai multe lucrări, mici compoziții și busturi.

Un talent nou salutăm și anul ăsta la „Tinerimea“. E pictorul Michăilescu, destul de tânăr, precum se vede din stângăcia întrebuintării unor efecte caracteristice școlii, însă câte patru lucrările tinărului pictor au în ele nota caracteristică a unui talent ce-și ia sborul.

În definitiv, expoziția „Tinerimii“ e destul de reușită și e mult cercetată de toți iubitorii de artă.

*

În muzică am mai avut o sărbătoare dată de „Orchestra Ministerului“ de sub direcția d-lui D. Dinicu, în cinstea lui Eduard Grieg, un compozitor norvegian răposat vara trecută.

S'au executat foarte bine mai multe lucrări de-ale lui Grieg, mai toate caracteristice prin întrebuintarea micilor motive populare norvegiane în compoziție. Plac mult la noi aceste mici mărgăritare ale muzicii populare, îmbrăcate în haina armoniei și se înțelege ușor ce mari succese îl așteaptă pe compozitorul nostru care va face din melodiile noastre populare ceea ce a făcut Grieg. Dar, deocamdată, să mai așteptăm!

Plin de interes a fost și concertul dat de un mic copilandru anume Caravia, care are destul talent ca să ajungă un bun pianist cu vremea.

*

La teatru s'a început o activitate nouă. Subdirector a fost numit d-l Haralamb Lecca, un cunosător bun al tainelor scenei; d-sa va fi desigur, un element folositor întâiei noastre scene.

O bună impresie face peste tot reintrarea în teatru a artiștilor Liciu și Sturza, cari fuseseră siliți să părăsească teatrul din pricina neînțelegerilor cu fostul director.

Încolo, deocamdată, piesele ce țin afișul, rămân aproape cu acelaș caracter ca și sub vechia direcție, cu o mică deosebire în ce privește repertoriul original care a fost în sfârșit! scos din cartoane. Dar nu se poate face lucru desăvârșit dintr'odată, ținându-se mai ales seamă și de faptul că artiștii au pregătite câteva piese mai dinainte și stagiunea e pe sfârșit.

O frumusețe a acestui început de primăvară a fost și balul costumat al „Tinerimii artistice“ dat la Teatrul Național Sâmbătă 22 c. Cea mai mare parte din ceice au luat parte la această petrecere artistică au venit îmbrăcați în felurite costume din alte vremuri. Și în sala, frumos decorată cu covoare și cergi românești de prin toate ținuturile, străluciau alături de costume franceze, engleze, italiene etc. și acele ale vechimei noastre.

Portul vechi românesc, cum și cel actual a fost bine reprezentat prin câteva costume vechi de boieri, cum și prin acela strălucitor de Domniță din veacul al XVIII al A. S. R. Principesa Maria, iar d-na Cuțescu, pictor și d-l Strambu reprezentau fermecătorul costum național de azi.

Foarte reușit a fost și un „Barbu Lăutaru“ cu fes, giubea și cobză dat de avocatul Paul Capeleanu.

Acest bal costumat e singurul ce s'a dat la noi în timpul din urmă în sala Teatrului Național și a avut o deplină reușită, mai ales că însuși membrii „Tinerimei“ erau toți costumați și deghizați în diferiți pictori celebri a lumii. Cei mai reușiți au fost sculptorul Spaethe în Rubens și pictorul Petrașcu în Welaschez.

Cele mai frumoase costume au fost premiate.

N. Pora.

CONVORBIRI GLUMETE.

Cu prilejul unei reviste...

Biletele de lotărie ungurească, hapurile pentru creșterea părului, alifiile împotriva reumatismului și toate preparatele străine, importate fraudulos în țară, nu sunt mai vinovate ca pietrele false și ca flacoanele de opium, pe cari le destupă dela o vreme o droaie de băieți fără slujbă, fără talent și cu multe fumuri, la noi.

„Aprindeți tortele să luminăm prezentul literar!“ strigă foarte naiv și îndrăzneț, singurul care ar putea scrie versuri frumoase la „Revista celorlalți“.

Măne poimâne, „neînțeleși“ de astăzi vor aprinde tortele să dea foc Bucureștilor, după ce toate bibliotecile de până acum vor fi avut soarta celei din Egipt, distrusă de nu știu care sultan inovator.

* * *

Simbolistul nostru e un băiat uneori slăbuț, alteori foarte gras.

În fundul ochilor săi, el poartă imagini rămase de prin cărți franceze: un oraș care arde, o fantomă violetă, un castel de ghiață sub un cer tropical, un profil de nevropată, o mână străverzie de femeie, un convoiu asirian, iar în fundul urechilor, tot mai aude, ca dintr'o prăpastie depărtată, niște fanfare egiptene, niște chitari din preajma Guaderamei, o țiteră din Tirol, o harfă eoliană, prăbușirea unui castel cu câteva sute de turnuri și un sgomot depărtat de cascade.

Simbolistul nostru are puțința să versifice dar fiindcă n'are ce spune, fiindcă nici n'a călătorit ca să vadă, nici n'a cetit mult ca să cunoască bine elementele din cari își va făuri poezia, visează, vorbește de un amurg, spune ce i-se pare când aude o orgă. Într'un vis le poți amesteca pe toate...

Și-apoi să te ții!

Într'un amurg, iar așa: sunt atâtea colori la orizont, norii se cioplesc de atâtea ori și în atâtea chipuri, încât n'o să poți întrebă niciodată pe poet: de ce crezi dumneata că „purpuriul zării rambrandiază sepulcrale convoiuri pe fondul violet“, nici cum poate să ție Nerone de mână pe Sardanapal și să treacă amândoi aureolați de fantazmele faclilor, sub arcul de triumf al cutărui împărat din Saturn?

Simbolistul te va privi cu un zimbet de Cristos răstignit și-ți va răspunde:

— Colorit! Fantazie! Imagini! Dar voi nu le înțelegeți toate astea!...

Altădată, va scrie că stă în casă și aude din depărtare, preludiile unei orchestre; simbolistul va pune un rând de puncte, și va începe să înșire toate felurile de instrumente cari s'au perindat dela Nabucodonosor încoace. Instrumentele astea cântă toate la un loc și amintesc poetului toate orgiile, toate curtezanele și toate candalambrele sub care au răsunat ele în cursul veacurilor. Apoi, după un alt șir de puncte, mu-

zica din depărtare încetează și poetul blestemă cruda realitate...

Îndrăznește să-l întrebă ce-a fost toată vorbăria de pân' acum...

— Muzicalitate! Ți va răspunde el — și tu nu mai poți scoate nici o vorbă, fiindcă tu nu înțelegi ce e aia.

* * *

Compromite cineva frumusețile noii poezii apusene, mai mult ca nevrăstnicii ei imitatori?

Marii simbolisti străini ascundeau, în hainele bizare ale versului lor, idei și sentimente puternice, originale, pe cari înaintașii lor n'ar fi îndrăznit să le sculpteze în ritmuri.

Marii simbolisti sunt expresia cea mai luminoasă din frumosul decadentei unui popor; ei sunt blazații cari nu mai găsesc nimica nou în tot ceea ce-i înconjoară și-și poartă fantazia în locuri pe cari le-au cutreerat, de mult, când sufletul lor, eră torturat de iubiri bolnave, de idealuri neînțelese, de nostalgia altor orizonturi.

Simbolistii străini sunt suflete bolnave, dar minți sănătoase — „ai noștri“ tocmai dimpotrivă.

* * *

Negreșit, că revistele literare nu vor lua în serios nici una, noua înjghebare din București, iar d-l Ion Minulescu, inițiatorul acestei înjghebări, nu va câștiga nimic: d-sa va fi iubit și de ael înainte, dar nu pentru „Revista celorlalți“, ci pentru frumoasele poezii publicate la începutul „Vieții literare“.

Cu Eugeniu Stănescu, care în câteva sute de versuri își visează „Castelul alb din insula tăcerii, unde sunt femei în rochi de iris, cu minuni în rochi albastre, rochi albastre minunate cari tot mai minunate se arată în vis“, salonul unde așteaptă să vie „nimfele cu părul galben și ciorapi trandafirii“, — căruia în vis i-se pareă că

...Eram prinț, aveam vestmintele
Ca un Lohengrin pe scenă
Aveam cai fugari și galbeni
Și trăsuri pentru sburat
Eram tânăr delicat
Și frumos ca o actriță, —

și cu toți ceilalți sămănători de adjective nelămurite, de comparații abstracte, de imagini neînțelese — nu va putea avea nici un succes în lupta ce și-a propus-o...

* * *

Și acum să mi-se permită să sfârșesc, devenind simbolist.

Odată, pe un bulevard frumos, se înălțase un palat uimitor. Temeliile sale din peatra cea mai puternică, purtau cu fală, marmura elegantă a zidurilor. Coloane mândre, susțineau terasele pline de flori; balcoane romantice împodobeau frumosul palat, deasupra căruia se răsăteau sute de turnuri și turnulețe de aramă, cochete, strălucitoare în bătaia razelor de lună.

Peste drum, niște oameni cum se cade își făceau și ei o casă.

Într'un amurg, unul din arhitecții acestei case, fû fermecat de frumusețea arabescurilor ce scânteiau în palatul vecin, și fiindcă avea un prietin acolo, își ceru voie să viziteze palatul și să admire mai deaproape, toate podoabele bizare, cari desăvârșeau impunătorul edificiu.

Când a plecat de-acolo, eră încântat, zăpăcit. Știți ce vrea el acum? Nici mai mult nici mai puțin decât să împodobească și casa lor, abia începută, cu tot felul de turnulețe și zidării cochete, ca să se asemene cu cea de peste drum.

— Stai măi omule, că noi abia ne-am apucat de temelii. Vrei să ne facem de răs? — ziceau prietenii. Iar el, injură și zicea că toți ceilalți sunt proști și nu înțeleg „frumosul“.

...Judecă acum și d-ta, iubite cetitor: dacă s'ar fi pus și ceilalți arhitecți la mintea omului, n'ar fi fost caraghioasă zidăria lor, neîncepută încă și totuș plină de farafastăcuri, ca o femeie săracă și urită, și cu pălărie de cocoană în cap?

E. Victor.

Îmbrăcămintea.

Un capitol de igienă poporală.

De Aurel Dobrescu, medicinist.

Îmbrăcămintea ar fi pentru om ceea ce este părul pentru animal ori penele pentru pasăre. Dar este totuș o mare deosebire. Și anume: pe când la animale și pasări firea se îngrijește să le potrivească îmbrăcămintea — prin năpărlire — pentru toate timpurile, omul trebuie să poarte singur grija asta, prin potrivirea hainelor.

În urma pățaniilor alor sute și mii de ani omul a și ajuns să aibă o îmbrăcămintă destul de potrivită; dar una de tot potrivită nu va avea, până nu vor pătrunde în mulțime acele cunoștințe, pe cari le-a aflat știința: pentru că numai atunci se vor lăpăda oamenii de mulțimea de zorzoane nefolositoare ori stricacioase, pe cari nepriceperea ori trufia le-a vârit în îmbrăcămintă.

Trebue să se știe însă, că știința nu vrea să alunge orice podoabe din îmbrăcămintă, ci le ține chiar de lipsă pentru o plăcută petrecere a vieții; numai să nu fie prea cu chelțuie, prea cu coarne ori dănoase sănătății.

Pentru a pătrunde temeinic ceia ce zice știința sănătății despre îmbrăcămintă, trebue să cunoaștem răspunsul ce ni-l dă ea la următoarele întrebări:

- I. Ce este îmbrăcămintea și ce folos ne poate aduce?
- II. Cari haine dintre cele cari le poartă Românul sunt bune, și cari rele?
- III. Ce trebue să știm despre încălțăminte și port? În legătură cu acestea va trebui să spunem câteva vorbe și
- IV. Despre necurătenia hainelor, și despre sulemeniri.

* * *

I. Ce este îmbrăcămintea și ce folos ne poate aduce?

Trupul omenesc așa e făcut, încât fie el în țări, unde „se fierbe oul de struț de dogoreala nășipului“, ori din țări unde anu'treg e un frig de „creapă lemnele“, — el trebue să rămână întotdeauna la aceeași căldură. Circa 37 grade Celsius. Cât se scade ori se urcă cu ceva căldura asta, omul se îmbolnăvește.

Căldura asta se naște, mai ales din nutriție, din arderea mâncărilor, și se pierde cea mai mare parte, 87 din 100 de părți, prin piele*).

Acum, e lucru înțeles că cu cât aerul ce ne 'ncunjoară e mai rece, cu atât trupul nostru, dacă l-am lăsa neînțolit, va pierde mai multă căldură. Însă îmbrăcămintea vine și se pune între trupul nostru și aerul dimprejurul nostru, ca un zid și regulează eșirea căldurii din trup așa, că cu cât e mai greu de străbătut, cu atât păstrează mai bine căldura trupului.

În îmbrăcămintă avem așadar un mijloc, prin a cărui grosime ori suptărime putem prin reținere sporă ori micșoră după trebuință căldura trupului.

Limba românească o spune asta foarte bine, — și totuș unii n'o știu, — că hainele nu „dau căldură“, ci „țin căldură“.

Cine a învățat să toarcă firul gândirii fără a-l rupe, va putea găsi următorul lucru însemnat: După ce căldura trupului se naște din mâncare, deci o pierdere mai mare de căldură cere o mai multă și mai bună mâncare; urmează că acel mijloc, care împiedică eșirea căldurii din trup, cum o fac asta hainele, ne cruță bucatele**).

Pentru a afla puterea pânzăturii de a opăci, de-a reține căldura în trup, s'au făcut multe cercetări, dintre cari voi arăta aici pe cea mai ușoară, făcută de Schuster.

Schuster a luat un vas umplut cu apă caldă. I-a măsurat cu mare grije căldura, apoi l-a învăluit c'o anumită pânzătură. După o anumită vreme, de pildă după o jumătate de cias, măsurând iarăș căldura apei din vas, a văzut că căldura a pierdut.

Apoi a încălzit apa iar până la înălțimea dela început, deasemenea și căldura casii în care s'a făcut cercetarea și a învăluit vasul cu astfel de pânzătură. Așa a purces pe rând cu toate

* După Nierordt, în Realenzylelopaedie der gesammten Heilkunde, vol. XII, pag. 324. (Wien u. Leipzig 1894—1901).

** Învățatul Liebig, care foarte mult s'a ocupat cu nutriția a zis la 1865: „Cu cât mai călduros ne îmbrăcăm, cu atât mai tare ni-se împuținează trebuința de-a mânca mult... Dacă am umbli desbrăcați ca Indienii ori am alerga la vânătoare prin răceală mare ca Samoiezii, am putea mânca și noi o jumătate de vițel deodată“.

Enciclopedia citată, vol. XII, pag. 325.

pânzăturile din cari se croiesc hainele, și-a aflat că:

Pânzătura de in a cruțat numai 4% din căldura trupului;
 „ mătăsă „ „ 8% „ „ „
 „ bumbac „ „ 18% „ „ „
 „ lână „ „ 33% „ „ „*).

Insușirea acestor pânzături de-a împiedeca eșirea căldurii, adică de-a „țineă cald“, vine parte dela aceia, că firele lor opresc eșirea căldurii, parte și mai ales, dela aerul, care se află printre împletiturile țesăturilor. Aerul e un foarte slab conducător de căldură, deci atât aerul dintre firele țesăturii, cât și cel dintre haină și trup opresc eșirea căldurii din trup.

Aerul ce se ține printre firele hainei și printre haine și trup mai au și însemnătatea foarte mare că mijlocește răsuflarea pielii și lasă să străbată aburii sudorii.

Încă o însușire are pânzătura, care are o înrăurire mare asupra bunătații hainelor, și anume *culoarea, fața ce-o au.*

Nu-i tot una dacă te dogorește soarele o întregă zi de vară în haine albe ori în negre. *Cele negre sorb de două ori atâtea raze de căldură decât cele albe.* Deci mai potrivite pentru vară sunt cele albe, apoi urmează cele galbene, apoi cele roșii, cele verzi, vinete și în sfârșit cele negre. Iarna dimpotrivă, când îți pare bine că poți prinde vre-o rază de căldură dela soare, se va lua rândul de sus tocmai întors.

Dupăce acum am văzut, că aceea e mai potrivită pânzătură:

1. Care oprește mai potrivit eșirea căldurii din trup;

2. Care lasă mai bine să ese aburii și sudorile ce se desvoaltă din piele; și

3. Care are culoarea, fața cea mai potrivită, (iarna mai închisă, vara mai deschisă); să vedem în cele următoare cari dintre hainele ce le poartă Românul sunt potrivite și cari nu.

Dar înainte de a trece trebuie să mai spunem că pânzăturile numai până-s uscate au pe deplin însușirile de mai sus; cât ce se udă, foarte puțin ne mai apără împotriva răcirii. *Deci e primejdios a stă multă vreme îmbrăcat în haine ude.*

II. Cari haine dintre cele cari le poartă Românul sunt bune, și cari rele?

Peste tot putem zice că Românul se îmbracă destul de potrivit cu legile pentru sănătate; dar totuș are și scăderi multișoare în îmbrăcăminte, pe cari mai bine le vom putea vedea și însemna, dacă vom lua pe rând cum se îmbracă hainele bărbătești, apoi cele femeiești și în sfârșit cele ale copiilor. Despre însemnătatea lucrului de mână, despre încălțăminte și hainele de pat vom scrie deosebit.

Mai întâiu însă trebuie să mai facem cunoștință c'o lege, care sună: *Mai calde trebuie să ne fimem spatele, subsuorile, pântecul și picioarele.*

A. Veșmintele bărbaților.

1. *Pălăria (clopul)**)* nu e bine că se face și vara neagră. Dupăcum am văzut mai sus, culoarea neagră prea tare soarbe razele soarelui. A doua scădere e, că *i-se fac prea înguste marginile*, iar a treia, că *se face prea grea.*

Pentru vară ar trebui să se împletească pălării de paie cu aripi late, a căror împletire să se învețe încă la școală.

2. *Căciula (cușma, clăbățul, șapca)* nu-i bine că se face uneori cât o roată de moară de mare și de grea. Aceasta și pentru gerul Bobotezii îi prea grozavă; ce să zicem deci despre datina foarte nesănătoasă de a o purta și vara?

Căldura prea mare ce o ține ridică prea mult sânge la cap, a cărui imbulzeală apoi dă naștere la dureri de cap, amețeli, uimeală, lenevire.

3. *Cămașa (cămășă, chimeșă)* să nu fie prea lungă,***) dar nici numai până 'n buric. Gulerul să fie așa de larg, cât să încap ușor 2 degete între el și grumazi.

Iarna să nu fie deschis pieptul, ci prins cu nasturi (bumbi) ori copcii. Mănecele vara să fie largi, iarna îngustate la pumnași.

Pentru noapte să avem cămașe anume, căci nu-i sănătos să ne culcăm cu cea de peste zi, în care s'au prea adunat sudorile, pravul și altele; *dacă nu vrem cămașă de noapte, să schimbăm cămașa de 2-ori în săptămână.*

4. *Izmenele se fac din cânepă ori bumbac, cu betelie, în care se bagă o sfoară, de brănișor ori un brăcinar, rar se încheie cu bumbi.*

Ar fi îmbrăcăminte bună, dar, pe când la munte se fac prea strâmte, mai ales la fund, împiedecând mișcările, la șes se fac prea largi. Aici betelia ar putea cuprinde trei-patru oameni, deci se fac în jurul brăușorului cute, crețe, sălașul plăcut al purcilor. Și fundul se face prea larg: *la unii le atârână până la genunchi, împiedecându-l la pașit.* (Va urma).

CORESPONDENȚE.*)

Onorată Redacțiune!

În Nr. 12/1908 *Aliquis* înșiră la adresa subscrișului felurite scornituri, de cari sufletul său să deie samă, căci ale lui poame sunt.

E lucru nevrednic să inveninez publicul cetitor cu apărări, cari cauzei îi pot strică, dar nu folosi.

Totuș în interesul adevărului rog On. Red. să binevoiască a publică următoarele:

1. Subscrișul are o singură funcție: ce e de profesor și director gimn.

2. Comitetul parohial din Brad a decis în principiu cu unanimitate de voturi în ședința sa din 12 Dec. a. tr., a) că asigură salariul celor 2 învățători dela școala confesională conform legii din vigoare și b) că îl pune în curgere la tot cazul dela 1 Iulie 1910 ori și mai curând, dacă are banii de lipsă. Partea din urmă s'a decis cu majoritate absolută de voturi: Toți afară de doi membri.

S'a decis astfel ținând samă de lipsa accentuată de protopresbiterul tractual, că la școala parohială trebuie să se zidească în curând o a treia sală de învățământ, deoarece cei preste 400 școlari obligați nu încap în 2 sale și nu pot fi instruiți de 2 învățători. Altcum școala va fi primejduită.

Că sinodul parohial din 16 Dec. a. tr. a decis mai favorabil pentru învățători, — e cinstea lui. Ajute-i Dzeu să facă tot ce-i bun, frumos și folositor pentru școală și popor!

3. Comitetul reprezentanței gimnaziale din Brad în ședința sa dela 13 Dec. a decis cu unanimitate de voturi, că întregește salariul celor 3 învățători dela școala primară împreună cu gimnaziul la tot cazul dela 1 Iulie 1910 eventual și mai curând, dacă starea fondului permite.

Aceasta s'a decis cu considerare la împrejurarea, că fondul gimnazial are anual lipsă de ajutoare de 3000 K, ca să-și poată acoperi cheltuielile curente. Mai sunt și alte afaceri, cari stau în strânsă legătură cu regularea salarelor puse la ordinea zilei. Probabil, că ele se vor regula în anul curent.

Departa fie dela mine presupunerea, că aș fi făcut de ajuns pentru școală și orientarea noastră culturală. Asigur însă pe ori-cine, că nutresc și eu atâta dragoste față de cultura neamului și fraților mei Zarandeni, ca ori-care om de omenie și voui face, ce pot, dacă îmi va ajuta Dzeu. Cu stimă: *Dr. P. Opreșă.*

La lista de subscripție deschisă de „Țara Noastră“ pentru victimele din Poplaca au binevoit a mai contribui următorii:

Dr. L. Leményi, avocat	10 cor.
C. Dimian	2 „
Iul. Enescu	2 „
Aur. Cosciug	2 „
Stan Țineu (Craiova)	10 „
Constanța Barcianu	1 „

Total 27 cor.

Săptămâna trecută 493 „

Total 523 cor.

Cei cari vor binevoi să contribuie cu ceva pentru năpăstuiții din Poplaca, sunt rugați să trimetă cât mai de grabă obolul lor, la administrația revistei „Țara Noastră“.

*) Pentru cele cuprinse în această rubrică răspunderea privește pe autor. N. R.

ȘTIRI.

Puterea credinței. *Mihaiu Bal* și fiul său *Iosif* din Nucșoara s'au angajat să facă pe speșele lor o biserică cu suma până la 8000 coroane în Mălăești tractul Hațegului, unde credincioșii gr. or. peste 300 suflete nu pot din mijloacele proprii reface biserica veche prăbușită de vremi.

Fapta aceea se laudă de sine.

O donație în valoare de 1000 coroane a fost făcută societății române din Viena, de regele Carol I al României.

Au fost confiscate în Rosenberg câteva mii de ilustrate, cu scenele din Cernova, sub pretextul că „prin lățirea lor, se periclitează ideea de stat maghiar“.

Aceste ilustrate reprezentau brutalitățile jandarmilor împotriva țăranilor slovaci: împușcarea și chinuirea lor cu baioneta.

D. Nicu Filipescu, cunoscutul om politic din România, fost ministru conservator, a vizitat Marți dimineață, însoțit de d-l Gr. G. Cantacuzino, muzeul Asociațiunii. D-sa a rămas pe deplin mulțumit de vizita făcută orașului nostru și a plecat în automobil, spre Săliște iar deacolo la Rășinari.

D-l Ioan Baciu, preot în Șoimuș roagă publicul românesc să cumpere cele două broșuri ale d-sale „Prospectul“ și „Regulamentul de teatru“ pe cari le-a oferit „Tovărășiei teatrale“ din acea comună.

Din venitul acestor broșuri se va termina clădirea teatrului popular, început acolo și neisprăvit pin pricina lipsei mijloacelor materiale.

Prețul celor două broșuri e de trei coroane.

Advocați noi. Zilele aceste și-au deschis cancelaria de avocat d-nii *Dr. Ilariu Hoardea* în Zernești și *Dr. Nicolae Olariu* în Petroșeni.

D. Emil Costinescu ministrul de finanțe al României, a depus la cameră bugetul general al statului.

În acest buget se cuprind bugetele tuturor ministerelor și ale diferitelor autorități; el se ridică la 411 milioane, dintre cari 406 sunt cheltuieli ordinare, iar restul de 5 milioane, fond pentru deschidere de credit suplimentar.

Guido Castale, un italian despre care au vorbit ziarele mai acum trei ani, când a fost condamnat pentru omor, a scris în temniță o dramă în care își arată motivele de ordin sufletesc cari l-au îndemnat să ucidă.

El a trimis manuscrisul vestitei tragediane *Eleonora Duse*; ea va reprezenta în curând piesa, despre care crede că va avea un mare succes.

La 1 Iunie își va începe pedeapsa de șase luni închisoare, d-l Ioan N. Iova, redactorul responsabil al ziarului „Tribuna“ din Arad.

Se știe că el a fost condamnat pentru afacerea „Vaida“.

D. prof. Traian Suci din Brad a trecut cu succes doctoratul în filozofie la universitatea din Cluj. Felicitări...

Câinii polițiști fac mari isprăvi în alte țări. Ei înlocuiesc foarte bine pe oameni, fără să aibă pretențiile acestora, ba adeseori aduc servicii mai bune decât ei și nu capătă nici o răsplată. Zilele trecute, câinele polițistului Gentilly, numit *Lion* a făcut o mare ispravă în gara d'Arcueil, din Franța.

El se învârtea pe peron și prin vagoane, așteptându-și prada. Deodată, dispărură ca să se

*) Dr. W. Prausnitz: Grundzüge der Hygiene, VII. Aufl. München 1905, pag. 144.

***) Dupăcum am zis și în prefață punem pretutindenea și numiri din alte ținuturi, pentruca fiecare cetitor, dacă nu înțelege cuvântul dela început, care mi-s'a părut mai folosit ori mai românesc, să găsească altul, pe care îl înțelege.

****) Prof. Dr. Manolescu scrie la pag. 172 din „Igiene Țăranului“, București 1895, despre un fel de cămașă lungă până la glesne (în județele Dolj și Romanați).

Întoarce după câteva momente, făcând semne de înțelegere, stăpânului său.

Intr'un vagon el descoperise un hoț!

Dar, când să pună comisarul mâna pe el, pungașul o tui la fuga. Căinele după el. După multă alergare, *Lion* apucă pe hoț de pulpă și strângându-l vartos, îl ținu acolo, până veni comisarul și agenții.

Arestatul eră un vestit spărgător căutat de multă vreme de poliție; el fu condamnat la 13 luni închisoare — dar bietului *Lion* nu i-s'a dat nici măcar o bucătică de zahăr.

Ș'apoi să mai zici că e dreptate pe lumea asta!

D-l George Baba, pădurar în Vama-Buzăului ne scrie că o vacă a d-sale a fătat trei viței, toți sănătoși. Lumea din împrejurimi aleargă să vadă minunea: o vacă sănătoasă, care a fost bună în toți anii și a fătat până acum *unsprezece* viței și acum alți trei!... Să-i trăiască!

Vulturul, foaia pentru educația națională a poporului român, schimbându-și direcția, a trecut sub conducerea unui comitet de redacție compus din d-nii Sergiu Cujbă, D. Drăgănescu, C. Popescu, Dr. I. Răducanu, Petre Rădulescu, I. Russu și Gr. Al. Tabacaru.

În primul și al doilea cuvânt înainte, publicate în numerile 98 și 99, se desfășoară un înălțător program, menit să facă din această foaie o adevărată comoară de învățături folositoare pentru orice om, înlesnind astfel întemeierea unei deșteptări sănătoase la sate.

Cu Dumnezeu înainte, fraților!...

Cu prilejul jubileului studenții români vor face o vizită la Viena. Ei vor fi primiți de o comisiune, compusă din generalul Lupu, consilierul de curte Moraru, Dr. Virgil Cioban, Dr. Lazar Popovici, arhitectul Cesar Popovici, Mihail Popovici și Reuss.

Impărțire de pădureți. Comitetul „Reuniunii rom. agricole sibiene“ va împărți Marți în 8/21 Aprilie a. c. cu începere dela ora 9 a. m. mai multe mii pădureți meri, peri, pruni, cireși, gutui, etc. Pădureții se iau în primire la școala economică consistorială (Waiseng. 5), unde se vor ține și prelegeri și demonstrațiuni practice din pomărit. La această lucrare folositoare se invită obștea noastră.

Sibiu, în 15 Aprilie n. 1908.

Comitetul central al „Reuniunii române agricole“.

Pantaleon Lucuța,
prezident.

Vic. Tordășianu,
secretar.

Convocare. Domnii, cari au subscris acțiunea la înființândul institut de credit și cassă de schimb „Poporul“ societate pe acții în Săliște sunt invitați prin aceasta în sensul § 154 al legii comerciale la

Adunarea generală constituantă care se va ține în 15/28 Aprilie 1908 (a treia zi de sf. Paști) la 3 oare p. m. în sala otelului Central (Ilie Popa) în Săliște cu următoarea ordine de zi:

1. Constatarea acționarilor prezenți și a acțiunilor subscrise;
2. Deschiderea și constituirea adunării;
3. Raportul fondatorilor;
4. Statorirea și asigurarea capitalului de acții și plătiri;
5. Decidere asupra înființării societății;
6. Stabilirea statutelor societății;
7. Înștiințarea membrilor direcțiunii designați de fondatori;
8. Alegerea comitetului de supraveghiere;
9. Decisiune cu privire la responsabilitatea fondatorilor stabilită în § 152 al legii comerciale;
10. Statorirea salariilor funcționarilor.

Conform § 153 din legea comercială fiecare acțiune dă un vot, însă nici un acționar nu poate

exercita mai mult de 10 voturi. Participarea la adunare se poate face sau în persoană sau prin plenipotențiați, cari însă trebuie să fie acționari. Săliște, în 15 Aprilie 1908.

Fundatorii.

Poșta redacției.

V. Z. par. Caspa. Vom publica în numărul viitor

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: OVIDIU GRITTA.

În fabrica de Var din Orlat, se arde și expediază zilnic, în mare și mic,

renumitul
Var de Orlat

liber de piatră și sigură.

Preț moderat, serviciu prompt și real.

I. Banciu & Co.

Orlat.

La Croitoria universală

str. Cisnădiei 34 SIBIU str. Cisnădiei 34

Subscrisul îmi iau voiă a atrage atențiunea On. Public român asupra croitoriei mele militare și civile în care se confecționează

reverenzi

și tot felul de uniforme după croiul mai nou.

Totdeauna stau la dispoziția Onoratului Public pentru a pregăti un lucru solid și deplin corespunzător.

Pentru comande cât mai multe, rog pe Onoratul Public a-mi oferi binevoitorul sprijin. Comandele urgente se efectuează în timpul cel mai scurt.

Semnând cu toată stima:

I. Petrașcu

m. croitor.

6-10

IOAN PĂRĂU

măestru croitor
SIBIU, str. Poplăcii Nr. 21.

Cu respect recomand Onoratului public român

Atelierul de croitorie

în care după cunoștințele câștigate în străinătate și după o praxă de mai mulți ani, mă aflu în plăcuta pozițiune de a confecționa tot felul de vestimente lărbătești după cea mai nouă modă, cum și tot felul de uniforme militare. — Asemenea confecționez

reverenzi

asupra cărora îmi permit a atrage atențiunea onorabililor domni preoți și candidați de preoți.

Comande urgente se efectuează în timp de cel mult 24 oare.

Rugând on. public a mă onora cu prețioasele comande, semnez cu toată stima

Ioan Părău,
măestru croitor.

5-5

Spre plăcută știre!

După o favorabilă cumpărare, sunt în plăcuta pozițiune a oferi Onoratului public cele mai bune și ieftine articole de primăvară.

Cu deosebită stimă:

Gerson Grünblatt,

Confecțiune de Dame, Domni și copii.

Depozit de pălării și ghete.

Sibiu, Piața mare Nr. 3-5.
Palatul Bodencredit Anst.

5-10

Principiul comerțului: desfacere mare, câștig puțin.

Principiul comerțului: desfacere mare, câștig puțin.

Banca de asigurare

„TRANSYLVANIA“

din Sibiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.120,131.91 cor.

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de orice fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:
94.975.294 — coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:
9.293.195 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4.295.120.15 coroane,

pentru capitale asigurate pe viață 3.760.810.21 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 5, etajiu I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Cluj și Bistrița, cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.